

Sygn. akt VIII U 1651/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 stycznia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSR del. Magdalena Kimel
Protokolant:	Justyna Jarzombek

po rozpoznaniu w dniu 16 stycznia 2017 r. w Gliwicach

sprawy S. Z. (Z.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o uchylenie ostatecznej decyzji

na skutek odwołania S. Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 24 sierpnia 2016r. **nr** (...)

1. oddała odwołanie;

2. zasądza od ubezpieczonego S. Z. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. kwotę 360zł (trzysta sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

(-) SSR del. Magdalena Kimel

Sygn. akt VIII U 1651/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 24 sierpnia 2016 r Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił wszczęcia postępowania w przedmiocie rozpatrzenia wniosku z dnia 22.07.2016 r w sprawie uchylenia decyzji ostatecznej nr (...) z dnia 03.10.2014r, podnosząc, że przepis art. 83 a ust 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, wyłącza możliwość uchylenia lub zmiany lub unieważnienia decyzji w trybie określonym w ustawie kodeks postępowania administracyjnego na wniosek strony. ZUS ponadto wskazał, że w trybie art. 154 kpa, nie mogą być uchylane lub zmieniane decyzje, przy wydaniu których przepisy prawa nie pozwalają organom na swobodne uznanie. Interes społeczny lub słuszny interes strony, może przemawiać za uchyleniem lub zmianą decyzji ostatecznej, na mocy której żadna ze stron nie nabyła prawa, tylko w przypadku decyzji uznaniowych, kiedy przy wydaniu ich organ nie jest ściśle związany przepisami prawa. Organ rentowy podkreślił, że decyzja z dnia 03.10.2014 r należy do kategorii decyzji

związanych, ponieważ sposób jej rozpatrzenia był ściśle związany przepisami ustawy z dnia 09.11.2012 r o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność.

Ubezpieczony S. Z. złożył odwołanie od decyzji wnosząc o jej uchylenie, ewentualnie jej zmianę poprzez wszczęcie postępowania. Ubezpieczony zarzucił naruszenie przepisu art. 154 kpa poprzez jego niezastosowanie a także zarzut naruszenia art. 83 a ust 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez uznanie, że przepis ten wyłącza zastosowanie trybu określonego w art. 154 kpc, w odniesieniu do decyzji, której uchylenia domagał się ubezpieczony.

W odpowiedzi na odwołanie, organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, podtrzymując stanowisko zaprezentowane w decyzji.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Odwołujący S. Z. w dniu 29 stycznia 2013 r wystąpił do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. z wnioskiem o umorzenie nieopłaconych należności z tytułu składek na podstawie ustawy z dnia 09.11.2012 r o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność.

W dniu 28.02.2013 r Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. Inspektorat w T., określił warunki umorzenia, ustalając jednocześnie kwoty należności podlegające umorzeniu oraz poinformował o fakcie posiadania zaległości niepodlegających umorzeniu.

Decyzja uprawomocniła się w dniu 06.04.2013 r

Odwołujący uregulował niepodlegające umorzeniu należności z tytułu składek, z tym że nie opłacił kosztów egzekucyjnych należnych od składek niepodlegających umorzeniu, naliczonych przez organ egzekucyjny.

S. Z. otrzymał pismo z US z informacją o tym w jakiej wysokości pozostały do spłaty należności niepodlegające umorzeniu, które spłacił, następnie wyjechał za granicę i otrzymał kolejne pismo z kwotą pozostała do zapłaty, której nie uiścił.

W związku z tym, że odwołujący do dnia 06.04.2014 r nie opłacił wszystkich należności niepodlegających umorzeniu, decyzją z dnia 03.10.2014r ZUS odmówił umorzenia należności z tytułu składek.

Odwołujący nie wniósł odwołania od decyzji. Przebywał w tym okresie poza granicami kraju.

Wnioskiem z dnia 22.07.2016 r S. Z. zwrócił się do organu rentowego z wnioskiem o uchylenie ostatecznej decyzji z dnia 03.10.2014 r na podstawie art. 154 § 1 kpc, powołując się na słuszny interes strony.

Po rozpoznaniu wniosku , organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o akta ZUS oraz zeznania odwołującego S. Z. (k 10), który nie kwestionował faktu, iż nie spłacił wszystkich należności niepodlegających umorzeniu.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie. Zaskarżona decyzja jest prawidłowa.

Zgodnie z treścią art. 83 a ust 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r o systemie ubezpieczeń społecznych, prawo lub zobowiązanie stwierdzone decyzją ostateczną Zakładu ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na to prawo lub zobowiązanie. Po myśli art. 83 a ust 2 decyzje ostateczne Zakładu od których nie zostało wniesione odwołanie do właściwego sądu, mogą być z urzędu przez Zakład uchylone, zmienione lub unieważnione, na zasadach określonych w przepisach kodeksu postępowania administracyjnego.

Na podstawie art. 83 a ust 2, ewentualne uchylenie, zmiana lub stwierdzenie nieważności decyzji ostatecznej, od której nie wniesiono odwołania do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych następuje jedynie z urzędu. Nie oznacza to jednak, że strona zainteresowana zmianą lub uchyleniem ostatecznej decyzji organu rentowego nie może składać wniosków w tym zakresie. Jej wniosek należy w takim przypadku potraktować, jako wniosek o wszczęcie postępowania z urzędu (wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 2014-06-25, III AUa 2066/13, O.: www.orzeczenia.ms.gov.pl)

Stosownie do treści art. 123 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w sprawach uregulowanych ustawą stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, chyba że ustawa stanowi inaczej. Przed wejściem w życie art. 83a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, tj. przed dniem 1 stycznia 2003 r., uchylenie prawomocnej decyzji w sprawie objęcia ubezpieczeniem społecznym lub ustania ubezpieczenia mogło nastąpić w trybie wznowienia postępowania na zasadach określonych w art. 145 KPA w związku z art. 123 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2004 r., II UK 359/03, OSNP 2004 nr 24, poz. 425). Ponowne ustalanie prawa lub zobowiązania stwierdzonego ostateczną decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na podstawie obowiązującego obecnie art. 83a ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest instytucją odrębną od wznowienia postępowania administracyjnego, wprowadzoną zamiast wznowienia postępowania administracyjnego, a jej regulacja jest wyczerpująca, co wyłącza stosowanie przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego dotyczących wznowienia postępowania (por. między innymi motywy uchwały Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2005 r., II UZP 15/05, OSNP 2006 nr 17-18, poz. 176). Podobnie przyjął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 października 2009 r., III UK 38/09 i w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2011 r., III UZP 1/11 (OSNP 2012 nr 5-6, poz. 68) na tle analogicznego unormowania zawartego w art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.).

Uchylenie prawomocnej decyzji z dnia 3.10.2014 r wymagałoby zatem stwierdzenia, że wystąpiły przesłanki o których mowa w art. 83 a ust 1 tj - przedłożone zostały nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące w chwili wydania decyzji merytorycznej, które mają wpływ na oceniane nią uprawnienie.

Odwołujący nie przedstawił nowych dowodów ani nie ujawnił okoliczności mających wpływ na rozstrzygnięcie.

Decyzją z dnia 3.10.2014 r organ rentowy odmówił umorzenia należności z tytułu składek, ponieważ ubezpieczony nie opłacił kosztów egzekucyjnych należnych od składek niepodlegających umorzeniu.

Ta okoliczność nie była kwestionowana przez ubezpieczonego. Wysokość zadłużenia podlegające spłacie nie ma znaczenia z punktu widzenia oceny przesłanek o których mowa w ustawie z dnia 09.11.2012 r.

Zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 09 listopada 2012 r o umorzeniu należności powstałych z tytułu nieopłaconych składek przez osoby prowadzące pozarolniczą działalność (Dz.U z 2012 r, poz 1551), na wniosek osoby podlegającej w okresie od 1 stycznia 1999 r. do 28 lutego 2009 r. obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności w rozumieniu art. 8 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych

1) która przed dniem 1 września 2012 r. zakończyła prowadzenie pozarolniczej działalności i nie prowadzi jej w dniu wydania decyzji, o której mowa w ust. 8, tj. decyzji określającej warunki umorzenia należności;

2) innej niż pkt. 1

- umarza się nieopłacone składki na te ubezpieczenia za okres od dnia 1 stycznia 1999 r., do dnia 28 lutego 2009 r. oraz należne od nich odsetki za zwłokę, opłaty prolongacyjne, koszty upomnienia, opłaty dodatkowe, a także koszty egzekucyjne naliczone przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

Zgodnie z art. 1 ust. 6 tej ustawy umorzenie należności, o których mowa w ust. 1, skutkuje umorzeniem nieopłaconych składek na ubezpieczenie zdrowotne i na Fundusz Pracy za ten sam okres oraz należnych od nich, za ten sam okres, odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

Po myśli art. 1 ust. 8 tej samej ustawy ZUS wydaje decyzję określającą warunki umorzenia, w której ustala także kwoty należności, o których mowa w ust. 1 i 6, z wyłączeniem kosztów egzekucyjnych.

Zgodnie z art. 1 ust. 10 ustawy warunkiem umorzenia należności, o których mowa w ust. 1 i 6, jest nieposiadanie na dzień wydania decyzji, o której mowa w ust. 13 pkt. 1, niepodlegających umorzeniu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na Fundusz Emerytur Pomostowych, za okres od dnia 1 stycznia 1999 r., do opłacenia których zobowiązana jest osoba prowadząca pozarolniczą działalność lub płatnik składek, o którym mowa w ust. 2, oraz należnych od tych składek odsetek za zwłokę, opłat prolongacyjnych, kosztów upomnienia, opłat dodatkowych, a także kosztów egzekucyjnych naliczonych przez dyrektora oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, naczelnika urzędu skarbowego lub komornika sądowego.

Po myśli art. 1 ust. 11 i 12 ustawy abolicyjnej niepodlegające umorzeniu należności, o których mowa w ust. 10, podlegają spłacie w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji, o której mowa w ust. 8. W przypadku, gdy w terminie 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się decyzji, o której mowa w ust. 8, niepodlegające umorzeniu należności, z wyłączeniem składek finansowanych przez ubezpieczonych niebędących płatnikami składek, zostaną rozłożone na raty albo zostanie odroczony termin ich płatności, warunek, o którym mowa w ust. 10, uważa się za spełniony po ich opłaceniu.

Art. 1 ust. 13 tej samej ustawy stanowi, iż ZUS wydaje decyzję o:

- 1) umorzeniu należności, o których mowa w ust. 1 i 6 - po spełnieniu warunku, o którym mowa w ust. 10, z uwzględnieniem ust. 7, 11 i 12, lub
- 2) odmowie umorzenia należności, o których mowa w ust. 1 i 6 - w przypadku niespełnienia warunku, o którym mowa w ust. 10, z uwzględnieniem ust. 7, 11 i 12.

Ubezpieczony, co bezsporne, w wyznaczonym przez art. 1 ust. 12 ustawy abolicyjnej terminie 12 miesięcy od uprawomocnienia się decyzji warunkowej z dnia 28 lutego 2013 r, a to decyzji opisanej w art. 1 ust. 8 powołanej ustawy określającej warunki umorzenia, nie uregulował niepodlegających umorzeniu zaległych należności. Nie spłacił bowiem wszystkich kosztów egzekucyjnych.

Decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nie mają waloru powagi rzeczy osądzonej, bowiem zasadą rządzącą stosunkami ubezpieczeń społecznych jest możliwość wzruszenia ustaleń stanowiących podstawę faktyczną prawomocnych orzeczeń, także przez wydanie nowej decyzji organu rentowego (por uchwałę Sądu Najwyższego z 03.10.1996 r., II UZP 18/96, OSNAPiUS 1997 nr 7, poz. 117; postan. Sądu Najwyższego z 07.05.2009 r. III UK 100/08, OSNP 2011/1-2/24).

Przesłankami ponownej oceny uprawnień ubezpieczeniowych są "nowe dowody" i "ujawnione okoliczności" istniejące przed podjęciem decyzji i mające wpływ na ustalenie prawa. Wzruszenie rozstrzygnięcia może być przeprowadzone w sytuacji przedstawienia nowych dowodów podważających wiarygodność uprzednio zgromadzonego materiału dowodowego. Okoliczności te nie muszą być tylko faktami, na które strony realizacyjnego stosunku prawnego ubezpieczeń społecznych nie mogły się powołać w poprzednim postępowaniu (wtedy ich nie znały), lecz także takimi faktami, które powinny być znane przy dołożeniu należytej staranności, jednakże na skutek błędu, zaniedbania, przeoczenia czy niezajomości przepisów nie zostały uwzględnione. Ujawnione okoliczności mogą zatem wynikać

zarówno ze zgłoszenia nowych (nieznanych) dowodów wpływających na odmienną, od dokonanej pierwotnie, ocenę stanu faktycznego, jak i stanowić podstawę do ponownego ustalenia prawa lub zobowiązania. "Ujawnione okoliczności" to - między innymi - określone w przepisach prawa materialnego fakty warunkujące powstanie uprawnień ubezpieczeniowych.

Odwołujący tymczasem nie przedstawił nowych dowodów ani nie ujawnił okoliczności mających wpływ na rozstrzygnięcie.

W interesie odwołującego należało ustalenie czy wszystkie należności zostały faktycznie spłacone, tymczasem ubezpieczony wyjechał poza granice kraju i zaniechał dokonania powyższych ustaleń. Ubezpieczony nie odwołał się od decyzji odmawiającej umorzenia, nie skorzystał z prawa do powtórnego złożenia wniosku o umorzenie należności w oparciu o przepisu ustawy z dnia 09.11.2012 r, mimo, że został o prawie tym pouczony. Nie spłacił zadłużenia niepodlegającego umorzeniu. Wysokość zadłużenia pozostającego do spłaty nie ma znaczenia z punktu widzenia oceny wniosku ubezpieczonego i z punktu widzenia oceny czy spełnione zostały przesłanki z tzw ustawy abolicyjnej. Ustawa stanowi bowiem o braku jakiegokolwiek zadłużenia niepodlegającego umorzeniu i nie różnicuje sytuacji ubezpieczonych w zależności od wysokości zadłużenia. Ponadto ubezpieczony, starannie dbający o własne interesy winien niezwłocznie po powzięciu informacji o istnieniu zadłużenia i jego wysokości, uregulować zadłużenie, czego do dnia dzisiejszego nie uczynił.

Przewidziana w art. 83a ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych możliwość zmiany, uchylecia lub unieważnienia z urzędu przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzji ostatecznych, od których nie zostało wniesione odwołanie na zasadach określonych w przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego, odnosi się do art. 154 KPA (decyzja ostateczna, na mocy której żadna ze stron nie nabyła prawa, może być w każdym czasie uchylona lub zmieniona przez organ administracji publicznej, który ją wydał, jeżeli przemawia za tym interes społeczny lub słuszny interes strony), art. 155 KPA (decyzja ostateczna, na mocy której strona nabyła prawo, może być w każdym czasie za zgodą strony uchylona lub zmieniona przez organ administracji publicznej, który ją wydał, jeżeli przepisy szczególne nie sprzeciwiają się uchyleciu lub zmianie takiej decyzji i przemawia za tym interes społeczny lub słuszny interes strony) oraz art. 156 KPA (stwierdzenie nieważności decyzji).

Wzruszenie decyzji w trybie art. 154 § 1 kpa, na który powołuje się odwołujący, zgodnie z którym decyzja ostateczna, na mocy której żadna ze stron nie nabyła prawa, może być w każdym czasie uchylona lub zmieniona przez organ administracji publicznej, który ją wydał, jeżeli przemawia za tym interes społeczny lub słuszny interes strony, jest możliwe w sprawach w których przy wydaniu decyzji organ administracji miał pełną swobodę, czyli w przypadku decyzji uznaniowych, a nie związanych w których organ jest ściśle związany przepisami prawa (por wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 14.04.2016 r III AUa 1214/15). W rozpoznawanej sprawie tzw ustawa abolicyjna obligowała organ rentowy do wydania rozstrzygnięcia jak w decyzji z dnia 3.10.2014 r albowiem jak podkreślono wyżej odwołujący nie spłacił wszystkich należności niepodlegających umorzeniu.

Sytuacja rodzinna odwołującego nie ma znaczenia z punktu widzenia oceny jego wniosku. Zmiana decyzji ostatecznej w trybie art. 154 kpa nie może prowadzić do wydania decyzji sprzecznej z prawem. Słuszny interes o którym mowa w tym przepisie musi być interesem znajdującym oparcie w obowiązujących przepisach prawa. Słuszny interes strony nie może zatem pozostawać w sprzeczności z jasno brzmiącym przepisem ustawy, ani też go zastępować, albowiem zasada praworządności wyrażona w art. 6 kpa, zobowiązuje organ administracji do działania na podstawie przepisów prawa (wyrok NSA z dnia 18.10.2007 r, II OSK (...), Lex nr 427601).

Reasumując, skoro odwołujący nie złożył nowych dowodów ani też nie wskazał nowych okoliczności w rozumieniu powołanego wyżej przepisu (nie spłacił wszystkich należności niepodlegających umorzeniu), organ rentowy uprawniony był do wydania decyzji odmawiającej uwzględnienia jego wniosku.

Na podstawie powyższych rozważań Sąd uznał, iż zaskarżona decyzja jest prawidłowa i na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015r., poz.1800).

(-) SSR del Magdalena Kimel